

ข้อเสนอเชิงนโยบายทิศทางการดำเนินงานรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นางสาวบุษยา ใจสว่าง

รายงานเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายทิศทางการดำเนินงานรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายทิศทางการดำเนินงานรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงฯ ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการกระทรวงฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยวิธีการศึกษาเริ่มจากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทฤษฎี วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว จากการศึกษา สรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายทิศทางการดำเนินงานรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงฯ ดังนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายทิศทางการดำเนินงานในบทบาทเป็นหน่วยประสานหลัก (Focal point) ของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน 1.1 กำหนดให้มี ASEAN Unit ที่ถูกต้องตามกฎหมายใน สป.และทุกหน่วยงานในสังกัด และ ขอมิ อัตรากำลังที่เหมาะสม เพียงพอ 1.2 ออกแบบกระบวนการงาน และระบบการติดต่อสื่อสารที่เชื่อมโยงหน่วยงานที่ดำเนินงานตามแผนจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของประเทศไทย และประเทศสมาชิก 1.3 พัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ 1.4 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อบรรจุข้อมูลสารสนเทศและสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 1.เสนอแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ในเรื่องของการบริหารจัดการการดำเนินงานตามแผนจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม 1.6 เป็นกลไกที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ ทั้งในมิติภารกิจและมิติพื้นที่ 1.7 เร่งพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานการประชุมในเวทีอาเซียน ให้กับบุคลากร 1.8 ทบทวนยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ตามแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของกระทรวงฯ ภายหลังการปรับปรุงโครงสร้างให้มีทิศทางชัดเจน 1.9 สื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้รับรู้ รับทราบถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น จากการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 1.10 พัฒนาศักยภาพด้านสังคมและวัฒนธรรม ให้มีความรู้และทักษะที่เข้มข้น ในการทำงาน 1.11 จัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน 1.12 สร้างความร่วมมือทางวิชาการด้านการศึกษาวิจัยร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงาน 1.13 ผลักดันให้มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนเพื่อการติดตามประเมินผลความสำเร็จ

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายทิศทางการดำเนินงานในฐานะหน่วยรับผิดชอบดำเนินการตามแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และแผนงานประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน 2.1 รองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน 2.1.1 กำหนดนโยบายเตรียมความพร้อม ประชาชนรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดย (1) ส่งเสริมการจ้างงาน และการสร้างความมั่นคงด้านการเงินแก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้มีรายได้ ลดการพึ่งพิง (2) สร้างความมั่นคงในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ โดยสนับสนุนชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการสังคม (3) ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุไทย และผู้สูงอายุอาเซียนรายบุคคล เพื่อใช้เป็น

ข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ (5) สนับสนุนการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุอย่างมีมาตรฐาน และวางระบบการกำกับดูแลมิให้แสวงหากำไรอย่างไม่เหมาะสม (6) ผลักดันให้มีการดูแลสุขภาพ และการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวม ในราคาย่อมเยา (7) ผลักดันให้มีการเพิ่มการผลิตบุคลากรเพื่อดูแลผู้สูงอายุ (8) ฝั่าระวัง เตรียมความพร้อมสมาชิกครัวเรือนขนาด 1 คนที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มิให้ตกเป็นผู้สูงอายุพึ่งพิงในอนาคต (9) ผลักดันให้มีการกำหนดนโยบายให้บริการสุขภาพจิตผู้สูงอายุอย่างเข้าถึงง่ายเพิ่มขึ้น

2.1.2 กำหนดมาตรการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงผู้อื่น โดย (1) สร้างความรู้ ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ (2) กำหนดมาตรการที่เอื้อและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนสามารถดูแลผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิงได้อย่างมีคุณภาพ เช่น ผลักดันให้มีสิทธิในการลาเพื่อดูแลบิดามารดาที่เป็นผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง ผลักดันให้มีมาตรการด้านภาษีมาตรการยกเว้นค่าธรรมเนียม เป็นต้น (3) ส่งเสริมให้องค์กรชุมชน / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกในการดูแลผู้สูงอายุที่ประสบภาวะยากลำบาก (4) พัฒนาศักยภาพครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ คนทำงานด้านการดูแลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง (5) ปลุกฝังทัศนคติเด็กและเยาวชน คนหนุ่มสาวให้รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว (6) สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุ (7) สนับสนุนการสร้าง/ปรับสภาพ/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพา

2.1.3 สร้างมาตรการสนับสนุนให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานกับความมั่นคงของสถาบันครอบครัว โดย (1) สนับสนุนให้มีบริการดูแลเด็กและบริการดูแลผู้สูงอายุ (2) ให้มีมาตรการจูงใจในการจัดสวัสดิการสำหรับแรงงาน เกี่ยวกับการลาของบิดามารดาเพื่อเลี้ยงบุตร หรือเพื่อดูแลบิดามารดา (3) ปรับทัศนคติชายในบทบาทการเลี้ยงดูบุตร และส่งเสริมให้ผู้มีบุตรได้มีเวลาคุณภาพเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น (4) ผลักดันนโยบายเพิ่มจำนวนประชากรคุณภาพ โดยให้มีมาตรการจูงใจและการมีบุตรในวัยที่เหมาะสม และสนับสนุนการเลี้ยงดูบุตรให้มีคุณภาพ (5) สนับสนุนให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานที่ทำงาน หรือในชุมชนใกล้สถานที่ทำงาน

2.1.4 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสตรีเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดย (1) พัฒนาศักยภาพสตรีไทยในชุมชนท้องถิ่นให้มีทักษะทางอาชีพ หรือการเป็นผู้ประกอบการให้สูงขึ้น และส่งเสริมให้มีความเข้าใจในมิติหญิงชาย เพื่อขจัดอุปสรรคความขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ของสตรีที่ปลูกฝังกันมาในอดีต (3) ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิธีการทำงานด้านสตรีของบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง (4) สร้างความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสตรีให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง และร่วมกันกำหนด Roadmap ด้านการพัฒนาสตรี

2.2 ทิศทางการดำเนินงานตามแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และตามแผนงานประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

2.2.1 พัฒนาเชิงโครงสร้าง และกลไกทางสังคมที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างสมดุลและเอื้อต่อการพัฒนามนุษย์และภาคส่วนต่างๆ ของสังคมอย่างยั่งยืน โดย (1) ยกกระดับมาตรฐานบริการพื้นฐานทางสังคมแก่บุคคลทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง (2) ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคธุรกิจในการจัดสวัสดิการสังคม (3) ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ (4) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยผลักดันให้รัฐมีนโยบายปฏิรูประบบภาษี / ผลักดันให้มีกฎหมายการจัดสวัสดิการถ้วนหน้า (5) กำกับดูแลให้มีการจัดสรรงบประมาณดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนากลุ่มเป้าหมายอย่างถูกวิธี/เข้าถึงอย่างแท้จริง (6) ผลักดันให้มีการกระจายอำนาจทางการคลังให้ท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำงบประมาณมาพัฒนาทุนมนุษย์ (7) เพิ่มคุณภาพและโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐให้กับประชาชน (8) ช่วยเหลือทางสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสและคนชายขอบ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้ (9) พัฒนาและยกระดับศักยภาพทุนมนุษย์ในระดับปัจเจก (10) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น (11) เสริมสร้าง ธรรมภิบาล และความยุติธรรม (12) ส่งเสริมค่านิยมการยอมรับความแตกต่าง เพื่อรองรับความเป็นพหุสังคม (13) ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจที่กระทรวงรับผิดชอบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากการก้าวเข้าสู่อาเซียน

2.2.2 การ

ดำเนินงานรองรับมาตรการตามแผนจัดตั้งประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนและแผนประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน - รองรับมาตรการตามแผนจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ได้แก่ (1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนด มาตรการทางสังคมและรูปแบบบริการทางสังคมรองรับสถานการณ์ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ อาทิ ปัญหา การค้ามนุษย์ ปัญหายาเสพติด ฯลฯ ที่อาจจะเพิ่มสูงขึ้น (2) พัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ อาทิ กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนแรงงานเด็ก ฯลฯ (3) ผลักดันให้รัฐบาลมีมาตรการสำคัญในการป้องกันปัญหาแรงงานโยกย้าย ถิ่นฐาน อาทิ ผลักดันให้มีศูนย์ประสานแรงงานย้ายถิ่นในทุกประเทศสมาชิก ส่งเสริมแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานให้ทำงานอย่างถูก กฎหมาย ผลักดันให้มีกองทุนสวัสดิการสังคมอาเซียน ฯลฯ - รองรับแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ได้แก่ (1) ผลักดันให้มีนโยบายการพัฒนาคุณภาพ และตลอดทุกช่วงวัย เมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น เป็นเจ้าภาพหลัก ในการจัดทำแผนการพัฒนาคนทุกช่วงวัย และได้รับการมอบอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล พัฒนาครอบครัวมั่นคงเข้มแข็งอย่าง เป็นระบบ เช่น ผลักดันให้มีนโยบายการพัฒนาบุตรตั้งแต่ในครรภ์มารดา ผลักดันให้มีนักพัฒนาการเด็กและครอบครัวใน ระดับท้องถิ่น ฯลฯ พัฒนาคนให้มีคุณภาพในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ขยายขอบเขตงานเสริมสร้างทักษะในการ ประกอบการ และทักษะอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดย พัฒนาหลักสูตร พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทักษะอาชีพของกระทรวงให้ มีความเชี่ยวชาญ ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและ เป็นต้น (2) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อกำหนดรูปแบบศูนย์ประสานงานเพื่อการ คัดกรองและพิทักษ์สิทธิประชาชนอาเซียนโดยเฉพาะ คนจน ด้อยโอกาส ไร้ผู้ดูแล ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกแสวงหาผลประโยชน์ ตกทุกข์ได้ ยากในทุกประเทศสมาชิก ผลักดันให้ทุกประเทศจัดตั้งศูนย์ฯ ดังกล่าว (3) เพิ่มช่องทางให้เยาวชนมีส่วนร่วมและทำประโยชน์ทางสังคม (4) ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับเด็ก (5) พัฒนาระบบการคัดกรองทางสังคมที่เข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (6) ส่งเสริม ให้องค์กรธุรกิจ และหน่วยงานภาครัฐ ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม โดยกำหนดมาตรการจูงใจ เปิดพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อให้มี กิจกรรมร่วมรับผิดชอบต่อสังคมศึกษาแนวทางการส่งเสริมองค์กรธุรกิจร่วมรับผิดชอบสังคม เป็นต้น

3. ข้อเสนอเชิงนโยบายทิศทางการดำเนินงานเตรียมความพร้อม พ.ม. เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3.1 พัฒนาสมรรถนะ องค์กร และระบบงานให้มีขีดความสามารถสูง โดย (1) ผลักดันให้มีการปรับปรุงโครงสร้าง (2) พัฒนาระบบงาน และทบทวนภารกิจที่ สอดรับกับการก้าวเข้าสู่อาเซียน 3.2 ปรับเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคิของบุคลากรในองค์กร และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ให้มีทัศนคติที่ ดีและร่วมสร้างประโยชน์ต่อการเข้าสู่อาเซียน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน 3.3 เน้นการสร้างมาตรฐานให้เกิดขึ้นในทุกๆ กระบวนการ มุ่งสู่มาตรฐานภูมิภาค หรือมาตรฐานโลก 3.4 กำหนดยุทธศาสตร์ที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน 3.5 ส่งเสริมการ เรียนรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน เช่น ทักษะด้านภาษา ความรู้ ความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ประเพณี ทักษะด้านการ เจริญต่อรอง ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายของแต่ละประเทศสมาชิก เป็นต้น 3.6 กำหนดนโยบายและ แนวทางปฏิบัติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน ครอบครัว ชุมชนในมิติพื้นที่ 3.7 เสนอขออัตรากำลังเพิ่มอย่างเหมาะสม 3.8 สนับสนุน องค์กรเครือข่ายให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้แนวทางการดำเนินงานดังกล่าว จะประสบผลสำเร็จได้ ต้องได้รับการผลักดัน ในระดับนโยบายทุกระดับ และต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากร และที่สำคัญ หน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้อง ต้องมองเห็นเหตุผล ความจำเป็นร่วมกัน โดยต้องกำหนดเป็นแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน มีการจัดลำดับ ความสำคัญ เพื่อสามารถติดตามประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ สำคัญที่สุดคือประชาชน จะต้อง ตื่นตัว และตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการ ดำรงชีวิต ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป